

LEVENDE KAART

ONTDEKKINGSREIZEN

Leerlingen hebben niet altijd evenveel kennis van de wereld en een correct wereldbeeld. Landen en steden op een kaart vinden gaat ze niet altijd gemakkelijk af. Bovendien wordt die kennis niet altijd als even zinvol ervaren. In de werkvorm 'Levende kaart' wordt er een extra dimensie toegevoegd aan het weten waar een land of stad ligt. Leerlingen worden uitgedaagd om gebeurtenissen of bronfragmenten aan specifieke plekken te koppelen.

De 'Levende grafiek' laat leerlingen:

- verbanden leggen tussen plaatsen en gebeurtenissen
- bronfragmenten analyseren
- argumenteren en redeneren

Onderwerp	De ontdekkingsreizen van de vijftiende en zestiende eeuw. Deze werkvorm past bij het kenmerkend aspect 'de Europese overzeese expansie'
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 40 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas zijn de ontdekkingsreizen aan bod geweest
Instrueren	Wat: een idee krijgen van de verschillende ontdekkingsreizen en reizigers en om welke redenen zij op ontdekkingsreis gingen Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je verbanden legt tussen landen en gebeurtenissen Waarom: op deze manier krijg je een volledig overzicht van de ontdekkingsreizen van de vroegmoderne tijd
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een vragenblad.
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: hiermee heb je een idee van de ontdekkingsreizen van de vroegmoderne tijd.

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

LEVENDE KAART

ONTDEKKINGSREIZEN

In de vijftiende eeuw werden er door Europeanen voor het eerst pogingen ondernomen om via het water handelscontacten te sluiten. Deze pogingen mondden uit in grootschalige overzeese Europese expansie. Een aantal individuele personen hebben hieraan bijgedragen. Bestudeer de kaart en lees onderstaande beschrijvingen. Koppel de juiste ontdekkingsreiziger aan de juiste beschrijving.

- A. Op 16 mei vertrok deze man, samen met vrienden Alonzo de Ojeda en Juan de la Cosa, vanuit Cadiz naar de onbekende wereld. Op zoek naar een westelijke passage naar Indië. Vanuit Cadiz voer hij zuid-westelijk, tot hij uiteindelijk land zag. Daarna voer hij nog een tijdje langs de kust, op zoek naar een opening. Toen die er niet bleek te zijn, gaf hij op en ging aan land. Hij plaatste een Spaanse vlag en claimde het land in naam van Spanje. Niet veel later zouden er meer Spanjaarden volgen en kwamen ze in aanraking met de Azteken.
- B. Deze zeevaarder voer langs de kust van Afrika naar beneden met als opdracht de kustlijn in kaart te brengen. Daarnaast had hij zich als missie gesteld om het rijk van priester-koning Johannes te vinden en een snellere zeeweg naar Indië te vinden. Een zware opdracht. Hij raakte door hevige stormen uit de koers en kwam midden op de Atlantische Oceaan terecht.
- C. Deze ontdekkingsreiziger was de leider van de eerste expeditie naar India. Het grootste deel van de route was al bekend. Hij maakte de route echter voor het eerst effectief. Tijdens zijn reis maakte hij een grote bocht door de Atlantische Oceaan om zo de windstilte en het slechte weer langs de kust van Afrika te vermijden. Tijdens deze omweg, was hij op een gegeven moment dichterbij Zuid-Amerika dan Zuid-Afrika. Hij had het alleen niet in de gaten.
- D. De bekendste ontdekkingsreiziger ter wereld ontdekte als eerste per ongeluk het Amerikaanse continent. Op zoek naar een snelle weg naar Indië, landde hij in Cuba. De mensen die hij tegenkwam noemde hij, denkende dat hij in Indië was, Indianen. Zelfvoldaan keerde hij terug naar Portugal om verslag te doen.
- E. In 1510 ging deze kapitein naar de koning met de vraag om zijn wereldreis te financieren. Hij kon hem er van overtuigen om een westwaarts varende expeditie te betalen. Deze reis zou een nieuwe weg naar de Aziatische Molukken moeten opleveren. Dit kon veel geld opleveren. Daarnaast voelden de Spanjaarden de druk van de Portugezen, die de oostelijke route domineerden. De kapitein verliet met vijf schepen Sanlucar de Barrameda, overleefde een mouterij, zeilde naar 'de straat' die zijn naam zou krijgen en bereikte de oceaan die hij tot de Pacific omdoopte (wegens de kalmte van de zee). De reis duurde zo lang, dat hij zijn vaderland nooit meer terug zag.
- F. Deze Venetiaanse handelsman bereisde al ver voor de andere ontdekkingsreizigers de wereld. Hij zou in China, Perzië en Indië zijn geweest. Hij zou in dienst van de Mongoolse heerser Koeblai Khan zijn geweest en daar unieke informatie over Azië hebben verzameld. Na terugkeer in Venetië beschreef hij, samen met de romanschrijver Rustichello van Pisa, de door hem bezochte landen in *Il Milione*.
- G. Deze zeevaarder maakte drie reizen om de Noordelijke Doorvaart te vinden. Door de concurrentie van de Italianen, Spanjaarden en Portugezen, gingen de Nederlanders op zoek naar een alternatieve (en hopelijk snellere route) naar Indië. Deze zeevaarder was ervan

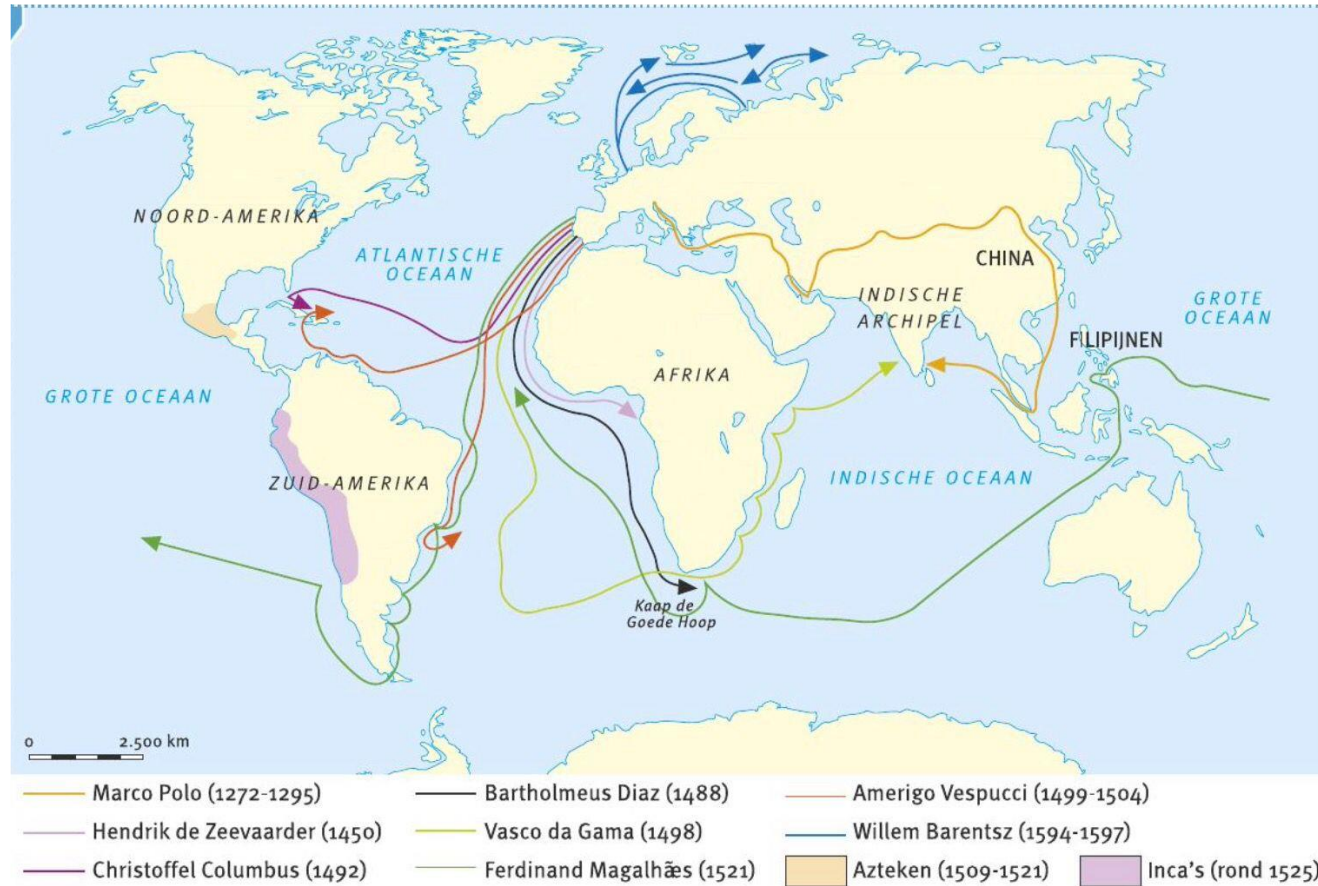
overtuigd dat, wanneer hij noordelijk zou varen, hij uiteindelijk ook in Indië zou komen. Helaas kwam hij er nooit, maar ontdekt in zijn zoektocht wel een aantal nieuwe gebieden.

- H. Deze koningszoon was helemaal geen avonturier. Sterker nog, hij zette amper voet op een schip. Maar als de initiator en financier van veel reizen stond zijn naam wel op een groot aantal ontdekkingsreizen. Hij wilde graag een oostelijke route naar Indië hebben en heeft er veel aan gedaan om hier de eerste stappen voor te zetten. Hij bereikte Indië echter nooit.

LEVENDE KAART

ONTDEKKINGSREIZEN

A		E	
B		F	
C		G	
D		H	

LEVENDE KAART

ONTDEKKINGSREIZEN

Nadat je samen de Levende kaart hebt afgerond, beantwoord je onderstaande vragen individueel.

1. Uit welk land kwamen de meeste ontdekkingsreizigers?

2. Waarom zouden zij juist uit dit land afkomstig zijn?

3. De uiteindelijke ontdekking was vaak niet het oorspronkelijke doel van de reis. Wat was voor de meeste reizen het doel?

4. Waarom werden er dan toch vaak nieuwe gebieden ontdekt?

5. De meeste reizen werden gefinancierd door een koning. Waarom zullen koningen in die tijd klaar hebben gestaan om geld te geven aan dit soort plannen?

6. Welke gevolgen hebben de ontdekkingsreizen gehad op hedendaags Zuid-Amerika?

7. Toen een van de ontdekkingsreizigers verhalen ging vertellen over zijn ervaringen in Perzie en China, geloofde men hem in eerste instantie allemaal. Mensen werden zelfs geïnspireerd door de verhalen en het buitenlands beleid werd gebaseerd op zijn boek. Waarom zullen ze deze verhalen zonder al te veel moeite hebben overgenomen?

8. Later werden er toch wat vraagtekens gezet bij de verhalen. Waarom zal men, zo'n 200 jaar later, kritischer zijn geweest?
